

שמיני עצרת: 'אזעקה' ו'צפירת הרגעה'

הנביאים זכריה וישעיהו מתנבאים על תקיעות שופר שיקדימו את ביאת המשיח. תקיעה אחת מבשרת על מלחמות קשות והשנייה על ניסים גדולים שיסחפו את עם ישראל לתשובה מאהבה. התקיעות הללו התרחשו במאה האחרונה וגרמו להתעוררות רוחנית כבירה.

השם תמיד איתי, איתי

'אזעקות' הן אחד הדברים שמפחידים מאוד אנשים. יומיים לפני חג הסוכות חסיד חב"ד בפתח תקווה נפל מסולם תוך כדי עבודת שיפוצים ונפצע קשה בעקבות אזעקה שהופעלה במקום בשל שיגורים של טילים מלבנון. ישנם הרבה אנשים שסובלים מחרדה בזמן אזעקות, ופסיכולוגים נותנים עצות שונות כיצד להתמודד עם החרדה הזאת.

בשבועות האחרונים שני ילדים בגיל 10 ו-13 בישראל יצרו להיט קצר שהכותרת שלו הוא "אזעקות לא מפחידות אותי", והם עונים בלהיט עצמו מדוע: כי "השם תמיד איתי, איתי" והם חוזרים על המילים האלו שוב: "השם תמיד איתי, איתי". הסרטון הקצר שבו שני היוצרים הצעירים 'צורחים' את המילים הללו הפך ללהיט עם יותר ממיליון צפיות ברשתות החברתיות, אלפי שיתופים, ריקודים מאולתרים וגרסאות אישיות.

שני הילדים שיצרו את השיר חיים באשדוד, והם עצמם כבר הפכו לסלבריטאים. בראיונות בתקשורת הם חוזרים ואומרים שהם באמת לא מפחדים מאזעקות והסיבה היא כי הם מרגישים שהשם שומר עליהם.

השופר בהר סיני

אזעקות זה לא דבר חדש. הגרסה הראשונה של אזעקות כבר קיימת אלפי

שנים, ואנו מכירים אותה מראש השנה [?] 'תקיעת שופר'. כל ילד יודע מדוע תוקעים בשופר, זאת כדי לעורר אותנו לחזור חזרה לקב"ה, וכפי שהנביא עמוס אומר בפסוק המפורסם: "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", ורש"י מסביר: "שהצופה רואה גייסות באים לעיר ותוקע בשופר להזהיר את העם" (עמוס ג, ו).

ואכן כשיהודים בכל מקום בעולם מתאספים יחד בראש השנה לתקיעת שופר, הם מתעוררים וחושבים איך אנחנו יכולים להיות טובים יותר. אפשר להרגיש בחדר איך שמד החרדה עולה בזמן התקיעות.

אבל ישנה עוד תקיעת שופר ודווקא התקיעה הזאת לא רק שלא מביאה חרדה אלא זוהי דווקא צפירת הרגעה. זוהי תקיעת השופר של מוצאי יום כיפורים. ככל שהצום מתקרב לסיומו כך בתי הכנסת בכל רחבי העולם הולכים ומתמלאים, ואז כששומעים את תקיעת השופר כולם מחייכים ושמחים, ועם הרגשה הנפלאה של סיום הצום הם מאחלים איש לרעהו חג שמח, ועוזבים עם הרגשה שהנה זה קרה והקב"ה נתן לנו שנה טובה.

הפעם הראשונה שעם ישראל שמע תקיעת שופר הייתה לפני 3,336 שנים. שבעה שבועות אחרי שיצאו ממצרים, באותו בוקר של חג השבועות עם ישראל כולו ישן והקב"ה ירד על הר סיני, ואז התורה מספרת "ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד, ויחרד כל העם אשר במחנה" (יתרו יט, טז-יט) התקיעה הזו גרמה לחרדה, ואולי מאז יש לנו את החרדות מאזעקות[?]

אבל במתן תורה הייתה תקיעת שופר נוספת. כמה פסוקים לפני כן מסופר שהקב"ה ציווה את משה להזהיר את עם ישראל שאף אחד לא יהין להתקרב להר: "השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו", כל זמן שהקב"ה נמצא על ההר אסור להתקרב אליו. מתי יהיה שוב מותר לעלות על הר סיני כשתישמע צפירת הרגעה, "במשוך היובל המה יעלו בהר". אומר רש"י: "היובל הוא שופר של אייל[?] כשימשוך היובל קול ארוך הוא סימן סילוק שכינה". (יתרו יג). החזקוני מביא בשם רב סעדיה גאון "זוהי במשוך היובל היה לאחר שהוקם המשכן ואז תקע משה בשופר ונתן רשות לעם לעלות".

שני תקיעות השופר שאנו תוקעים בראש השנה ויום הכיפורים מסמלים את תקיעות השופר שהיו במתן תורה. תקיעת השופר של ראש השנה מסמלת ומזכירה לנו את ה"קול שופר חזק מאוד" של מתן תורה ואילו תקיעת השופר של מוצאי יום הכיפורים מסמלת את התקיעה השנייה, וכפי שכותב אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו: "וטעם תקיעה זו היא סימן לסילוק שכינה למעלה כמו שהיה במתן תורה שכשעלתה השכינה נאמר במשך היובל" (הלכות יוהכ"פ תרכ"ג, י"ד. תו"מ תשמ"ה א, עמ' 186).

המסע של עם ישראל כעם הנבחר התחיל עם 'תקיעת שופר' ובעזרת השם הוא יגיע לייעודו עם תקיעת שופרו של משיח, דבר שאנו מצפים מאז מתן תורה, ועוד לפני כן.

התקיעות שמבשרות גאולה

גם בתקיעת השופר של משיח אנו מוצאים שני סוגי תקיעות, התקיעה שגורמת לחרדה עמוקה [?] 'אזעקה' ותקיעה שהיא קריאה אבהית מתוך אהבה גדולה לבנים שישובו הביתה [?] ו'צפירת הרגעה'

הנביא זכריה מנבא "וה' אלוקים בשופר יתקע והלך בסערות תימן" (זכריה ט, יד). המפרשים מסבירים שלפני ביאת המשיח תהיה מלחמה והקב"ה יבוא להשמיד את האויבים של עם ישראל והוא יתקע בשופר כמו שתוקעים במלחמה כדי להפחיד את האויב, ואילו הנביא ישעיהו מנבא על תקיעת שופר מסוג אחר לגמרי, "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים". בשביל מה צריך תקיעת שופר לפני ביאת המשיח? מילא התקיעה של זכריה נועדה כדי להפחיד את האויבים ולנצח במלחמה, אבל מדוע צריך תקיעת שופר לפני ביאת המשיח?

אומר לנו הנביא את הסיבה בפסוק שלפני כן: "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל". מסביר הרבי: "דהנה בזמן הגלות מפוזרים בני ישראל בכל קצוי תבל ועד לפינה נידחת שבה נמצאים רק אחדים מישראל, שלכן יצטרך הקדוש ברוך הוא ללקט אותם אחד אחד ולהשיבם לכלל ישראל.

אמנם? ישנם כאלו מבני ישראל שנשתקעו בגלות עד כדי כך שנעשו במעמד ומצב של אובדים ונדחים? ועל זה נאמר: "יתקע בשופר גדול" (מאמר תו"מ נ"א עמ' 185).

רבותיי, תקיעת שופר שהנביא מנבא לא חייב להיות תקיעה בשופר גשמי, אלא כמו שמפרש המצודות "הוא ענין משל לומר כולם יתקבצו ויבואו כאילו תקעו בשופר גדול, להשמיע הקול בכל העולם להתקבץ ולבוא". דהיינו, יהיו כאלו אירועים בעולם שיזעזעו את כל האובדים והנדחים ויחזירו אותם לעם ישראל.

בשנת 1967 מיד אחרי מלחמת ששת הימים, במהלך התוועדויות של חודש תשרי, הרבי דימה את שתי תקיעות השופר לאירועים שקרו במאה העשרים.

את תקיעת השופר של הנביא זכריה שמנבא על מלחמות הרבי דימה למלחמת העולם הראשונה ובעיקר את מלחמת העולם השנייה. "זכריה ניבא אודות תקופה קודמת שבה יהיה השופר הקשור עם מלחמות סוערות בין אומות העולם שיגרמו מהפכות בסדרי העולם הקבועים". (תו"מ עמ' 213).

את תקיעת השופר השנייה והאבהית של הנביא ישעיהו שבה הוא מראה איך הקב"ה מתחנן ומבקש מכל יהודי לחזור הביתה, ובלשונו של הרבי "שופר גדול זעזוע חזק אצל כל בני ישראל, אפילו הרחוקים ביותר במובן הרוחני שיזדעזעו ויתעוררו על ידי קריאת הקירוב האבהית שהשם יתברך קורא לבני ישראל" (עמ' 214), את זה הרבי מדמה למלחמת 'ששת הימים' שאז ראו ניסים גלויים שתוך ששה ימים ישראל ניצחה את כל אויביה.

מלחמת ששת הימים גרמה להתעוררות עצומה אצל כל יהודי באשר הוא, בפרט בקרב הדור הצעיר. אלו שהיו אז נערים בוודאי זוכרים את ההתעוררות היהודית שהייתה כאן בארצות הברית, איך שלפתע זאת הייתה גאוה להיות יהודי. עם ישראל זקף את קומתו והתחיל לשאול את עצמו מה הפירוש לחיות כיהודי. "זעזוע כזה והתעוררות כזו" מוסיף הרבי,

"לא היו אפילו בשעה שאירעו הגזרות וההשמדות ל"ע ול"ע" כִּי כמו שהיה עתה בעקבות המאורעות בארץ ישראל" (עמ' 211). דהיינו, הניסים הגלויים שהקב"ה עשה כדי להציל את עם ישראל פעלו התעוררות גדולה במובן החיובי בעם היהודי באין ערוך למה שהשואה גרמה רחמנא ליצלן.

אותו דבר ועוד יותר קרה בברית המועצות לשעבר. המלחמה גרמה להתעוררות עצומה בקרב הצעירים והתנועה של ה'סירובניקים' נולדה בעקבות המלחמה. לפתע אלפים של צעירים יהודיים שהיו קומוניסטים נאמנים והיו גאים בכך, שאלו את עצמם מה הפירוש להיות יהודי, והם החלו לחפש את השורשים שלהם וכתוצאה מכך הם השתוקקו לעלות לארץ. או אז הם קלטו שרוסיה היא לא הבית האמיתי שלהם, והם רצו להשתייך לעם היהודי ולחיות כיהודים בגלוי, דבר שהיה בלתי אפשרי בברית המועצות לשעבר.

ההתעוררות הגדולה

ואולי אפשר לומר שגם במלחמה הזאת של השבעה באוקטובר חווינו את שתי סוגי תקיעות השופר. התקיעה הראשונה לפני שנה בדיוק הייתה תקיעת שופר של מלחמה [?] 'אזעקה' עם הרבה צרות נוראות ואיומות, ולא לחינם דימו את זה במידה מסוימת לשואה. כבר אז חלה התעוררות בעם ישראל שהביאה את היהודים בישראל ובחו"ל לחפש יהדות ולהתקרב לקב"ה. כמו שחווינו את זה כאן אצלנו, שיותר ויותר יהודים באו לכל התפילות והאירועים שקרו. עם ישראל בכל מקום שהוא נמצא חווה התעוררות לחזור לשורשים.

ואילו בחודש האחרון מאז 'מתקפת הביפרים' אנו מתחילים לשמוע ולחוות את תקיעת השופר של המשיח שאותה מתאר הנביא ישעיהו, את 'צפירת ההרגעה' [?] תקיעה של ניסים שמצליחה לעורר את העם היהודי באין ערוך יותר מאשר הצרות. מחודש אלול האחרון עם ישראל חזר לחייך. נכון שיש עוד דרך ארוכה, אבל אנו מרגישים את החיבוק של הקב"ה ואת הניסים שהוא עושה לעם ישראל על כל צעד ושעל.

בחודש האחרון "חשף ה' את זרוע קודשו" ומראה לנו בגלוי את אהבתו לעם ישראל. אנו מבקשים ממנו היום שהשמחה של שמחת תורה תמשך על כל השנה כולה. חזק חזק ונתחזק!

(מתוך שיעור 'תובנות לחיים': שופר של אהבה)